

واحد یادگار امام خمینی (ره)

حسابرسی صورت‌های مالی

منطبق بر استانداردها و موازین حسابداری

فرشته محبی

علی اصغر حافظی

(عضو هیئت علمی واحد علوم و تحصیلات)

سرشناسه	: مجموعه، فرشته، ۱۳۵۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: حسابرسی صورتهای مالی منطبق بر استانداردها و موازن حسابرسی/ فرشته محبعلی، علی اصغر کاظمی.
مشخصات نشر	: شهرری: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد یادگار امام خمینی (ره)، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۶۵۲ص:، مصور، جدول (رنگی)، نمودار.
شابک	: 978-964-10-4061-3
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابخانه به صورت زیرنویس.
موضوع	: حسابرسی
موضوع	: Auditing
موضوع	: حسابرسی -- آزمونها و تمرینها (عالی)
موضوع	: (Auditing -- Examinations, questions, etc (Higher
موضوع	: صورتهای مالی
موضوع	: Financial statements
موضوع	: صورتهای مالی -- آزمونها و تمرینها (عالی)
موضوع	: (Financial statements -- Examinations, questions, etc. (Higher
موضوع	: کاظمی، علی اصغر، ۱۳۶۰ -
شناسه افزوده	: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد یادگار امام خمینی(ره)
شناسه افزوده	: ۵۶۶۷۴۶/م۵۴۱۶ج۲۹۵ ۱۳۹۵
رده بندی کتب	: ۶۵۷/۴۵
رده بندی دیویی	: ۲۲۶۵۹۱۳
شماره کتابشناسی ملی	

عنوان: حسابرسی صورتهای مالی منطبق بر استانداردها و موازن حسابرسی

مولفان: فرشته محبعلی، علی اصغر کاظمی

ویراستار ادبی: علی اصغر کاظمی

طراح جلد: علی اصغر کاظمی

صفحه آرا: علی اصغر کاظمی

ناظر چاپ: فاطمه مج آباد

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۴۰۶۱-۳

قیمت: ۸۸۰۰۰ تومان

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵

چاپ: اول

ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام خمینی(ره)

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: سازمان چاپ و انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی

مراکز فروش:

نشر و پخش ایده پرداز: خ انقلاب، خ اردیبهشت، کوچه نوروز پلاک ۲۷ -تلفن: ۶۶۹۶۶۷۶۵-۰۸۱۹-۹۱۲۷۹۸۰
موسسه توزیع و نشر دانش نگار: خ انقلاب، خ ۱۲ فروردین، نبش شهید وحید نظری پلاک ۱۴۲ - تلفن: ۶۶۴۰۰۱۴۴-۶۶۴۰۰۲۳۰

حق چاپ محفوظ و متعلق به ناشر است

سخن مؤلفین:

اگرچه اطلاعات مالی از منابع مختلف قابل استخراج است، اما در حال حاضر صورت‌های مالی هسته اصلی منابع اطلاعات مالی را تشکیل می‌دهند و بنابراین باید از کیفیت مطلوبی برخوردار باشند. صورت‌های مالی زمانی از کیفیت مطلوب برخوردار خواهند بود که بر اساس ضوابط معتبر یعنی استانداردهای حسابداری و حسابرسی تهیه شده باشند.

این‌جانبان فرشته مجبعلی و علی‌اصغر کاظمی هزار بارخدای را شاکریم که به ما نیرو بخشد تا توانایی آن را داشته باشیم این اثر را به رشته تحریر درآوریم و باعلاقه‌ای که به حسابداری و حسابرسی داریم این آرزوی بزرگ را جامه عمل بپوشانیم. این کتاب سومین اثر بعد از تألیف کتاب‌های کلیات حسابرسی و اصول حسابداری است که با کمک و یاری استاد بزرگوار دکتر سید جلال‌الدین موسوی و حمایت‌های معنوی جناب آقای دکتر واشقانی قراهنای منتشر می‌گردد.

در اینجا بر خود لازم می‌دانیم که از حمایت بی‌شائبه تمام کسانی که در تمام مراحل تألیف و تدوین کتاب حسابرسی صورت‌های مالی منطبق بر استانداردها و موازین حسابرسی (پاراهنمایی‌ها و مشاوره‌های دلسوزانه ما را همراهی و کمک کردند و همچنین از زحمات و حمایت‌های بی‌دریغ و دلسوزانه پدر و مادر گرامی‌مان نه‌تنها در طی این راه با حضور سبزشان دشواری‌ها را بر ما هموار کردند صمیمانه تشکر و قدردانی نمایم. در خاتمه این اثر را به دختر عزیزمان مانترا نازنین تقدیم می‌کنیم.

امید است کتاب حاضر مورد توجه و رضایت دانشجویان گرامی قرار گیرد. "سایتد بزرگوار قرار گرفته باشد و ما را از نظرات اصلاحی خود بهره‌مند گردانند.

فرشته مجبعلی، علی‌اصغر کاظمی

فهرست مطالب

مقدمه

۲۷

کلیات

۲۷

تاریخچه حسابرسی

۲۸

دامنه کاربرد استانداردهای حسابرسی

۳۳

فصل اول

۳۵

تعاریف، مفاهیم مقدماتی، تاریخچه حسابرسی

۳۵

مقدمه

۳۵

استانداردهای حسابرسی

۳۵

دامنه کاربرد استانداردهای حسابرسی

۳۶

تفاوت حسابداری و حسابرسی

۳۶

تحولات نظام راهبری شرکتها

۳۷

دامنه حسابرسی صورت‌های مالی

۳۸

انواع حسابرسی

۳۸

چارچوب نظری حسابرسی

۴۰

وظایف هیئت تشخیص صلاحیت حسابداران رسمی

۴۰

شرایط حسابداران رسمی

۴۱

انواع خدمات تخصصی و حرفه‌ای طبق اساسنامه جامعه حسابداران رسمی

۴۱

ارکان جامعه حسابداران رسمی

۴۲

مؤسسات حسابرسی

۴۲

حسابرسان مستقل و سایر حسابرسان

۴۳

حسابرسان مستقل

۴۳

حسابرسان داخلی

۴۴

حسابرسان دولتی

۴۴

ویژگی‌های واحدهای تجاری کوچک

۴۵

تسلط مدیر یا صاحب سرمایه

۴۶

تأثیر ویژگی‌های واحدهای اقتصادی کوچک بر حسابرسی

۴۶

۴۷	گزارش حسابرس
۴۸	حسابرسان دیوان محاسبات عمومی
۴۸	ممیزین مالیاتی
۴۸	استانداردهای پذیرفته شده حسابرسی
۴۹	استانداردهای حسابرسی
۵۱	بخش ۲۰ استانداردهای حسابرسی ایران: هدف و اصول کلی حسابرسی صورت های مالی
۵۱	اصول کلی حسابرسی
۵۲	اطمینان معقول
۵۳	مسئولیت های مرتبط با صورت های مالی
۵۳	استانداردهای حسابرسی بخش ۶۰
۵۴	ملاحظات گزارشگری
۵۵	مسئولیت حسابرس
۵۶	مسائل ناشی از به کارگیری استانداردهای حسابرسی
۵۹	استانداردهای حسابرسی بخش ۵۴
۶۰	نوع و ماهیت برآوردهای حسابداری
۶۰	استانداردهای حسابرسی
۶۰	بخش ۵۱: حسابرسی نخستین - مانده های اول دوره
۶۱	روش های حسابرسی
۶۱	نتیجه گیری و گزارش حسابرس
۶۳	روش های حسابرسی
۶۳	بررسی و آزمون فرایند مورد استفاده مدیریت
۶۳	ارزیابی اطلاعات و مفروضات
۶۵	آزمون محاسبات
۶۵	مقایسه برآوردهای قبلی با نتایج واقعی
۶۵	ارزیابی روش های مدیریت برای تصویب برآوردها
۶۵	استفاده از برآوردهای مستقل
۶۶	بررسی رویدادهای پس از تاریخ ترازنامه
۶۶	ارزیابی نتایج روش های حسابرسی
۶۶	بررسی مدارک عمومی و طرح برنامه حسابرسی
۶۸	آئین نامه ها
۶۹	دفتر صورت جلسات

۶۹	کمیته‌های مدیریت
۷۰	روش رسیدگی به‌طور کلی
۷۰	ارتباط صورت‌جلسات با اهداف حسابرسی
۷۱	قراردادهای صاحب‌کار با اشخاص ثالث
۷۱	مقررات دولتی
۷۱	قانون تجارت
۷۲	قانون مالیات‌های مستقیم
۷۲	قانون کار
۷۲	مقررات مهم‌های اجتماعی
۷۲	مقررات مربوط به مؤسسات خاص
۷۲	کنترل‌های موقتی
۷۳	پرونده مکاتبات
۷۳	پرونده مالیاتی
۷۳	صورت‌های مالی و گزارش‌های سالانه مالی
۷۴	گزارش به بورس اوراق بهادار
۷۴	حسابرسی، مالیات و توسعه
۷۵	بخش دوم
۷۵	آئین رفتار حرفه‌ای و مسئولیت‌های قانونی حساب‌رسان
۷۵	کلیات
۷۶	آئین رفتار حرفه‌ای حسابرس
۸۰	لزوم تدوین آئین رفتار حرفه‌ای
۸۰	آئین رفتار حرفه‌ای برای حساب‌رسان مستقل
۸۲	اجرا و ضمانت اجرای مقررات و اصول رفتار حرفه‌ای حسابرس
۸۴	انواع اظهارنظر حسابرس
۸۵	منع اشتغال به مشاغل مانع الجمع با حرفه حسابرسی مستقل
۸۵	منافع عمومی
۸۶	مجموعه مقررات و اصول رفتار حرفه‌ای حسابرس
۸۷	ماده ۱. روابط حسابرس مستقل عضو انستیتو با صاحب‌کار و سایر اشخاص
۸۹	ماده ۲. ضوابط فنی
۹۱	ماده ۳. روش‌های مربوط به توسعه کار حسابرس
۹۲	ماده ۴. روش‌های اداری

۹۲	ماده ۵. روابط حسابرس مستقل عضو انستیتو با سایر اعضا
۹۳	اهداف حرفه حسابداری
۹۴	اصول بنیادی
۹۴	احکام
۹۵	احکام قابل اجرا توسط کلیه حسابداران رسمی
۹۸	احکام قابل اجرا توسط حسابداران
۱۱۰	احکام قابل اجرا توسط حسابداران رسمی غیر شاغل
۱۱۱	ضمانت اجرای احکام
۱۱۲	مسئولیت قانونی حسابرسان
۱۱۲	مسئولیت قانونی حسابرسان از دیدگاه دوم حسابرسی
۱۱۴	سؤالات فصل اول

۱۱۹ فصل دوم

۱۱۹	حسابرسی داخلی
۱۱۹	تاریخچه مختصر (یا سوابق) حسابرسی داخلی
۱۲۰	شکل دهنده ها: (MOLDING FORCES)
۱۲۱	سیر تکاملی حسابرسی داخلی
۱۲۷	ارزیابی کار واحد حسابرسی داخلی
۱۲۷	دامنه رسیدگی و هدف های واحد حسابرسی داخلی
۱۲۹	شناخت و ارزیابی مقدماتی واحد حسابرسی داخلی
۱۳۰	زمان بندی برقراری ارتباط با واحد حسابرسی داخلی
۱۳۱	ارزیابی و آزمون کار واحد حسابرسی داخلی
۱۳۱	سازمان حسابرسی داخلی
۱۳۱	عوامل عملی مؤثر بر حسابرسی داخلی
۱۳۲	حسابرسی های موردی
۱۳۲	استانداردهای حسابرسی داخلی
۱۳۲	شواهد در حسابرسی داخلی
۱۳۳	هدف ها و دامنه حسابرسی
۱۳۴	دامنه حسابرسی داخلی
۱۳۶	دیدگاه کلی و مفهومی

۱۳۷	عملیات حسابرسی داخلی
۱۳۷	حسابرسی داخلی در مؤسسات کوچک
۱۳۷	حسابرسی داخلی در مؤسسات بزرگ
۱۳۸	مقدورات حرفه‌ای برای حساب‌رسان داخلی
۱۳۸	ارزیابی و آزمون کار واحد حسابرسی داخلی
۱۳۹	دامنه رسیدگی واحد حسابرسی داخلی بر اساس استانداردهای حسابرسی داخلی
۱۴۰	کیفیت کار حسابرسان داخلی
۱۴۰	گزارشگری پیگیری
۱۴۱	شروع حسابرسی
۱۴۲	هدف حسابرسی
۱۴۴	برنامه حسابرسی
۱۴۷	رسیدگی عملیات
۱۴۸	شروع رسیدگی به عملیات
۱۵۱	سه اصل اساسی در رسیدگی عملیات
۱۵۲	فرم‌ها و یادداشت‌های حسابرسی داخلی
۱۵۳	تعریف فرم‌ها و یادداشت‌های حسابرسی داخلی
۱۵۳	محرمانه بودن فرم‌ها و یادداشت‌های حسابرسی داخلی
۱۵۴	مالکیت فرم‌ها و یادداشت‌های حسابرسی داخلی
۱۵۴	منظور از تهیه فرم‌ها و یادداشت‌های حسابرسی داخلی
۱۵۵	کمک در تهیه گزارش نهائی حسابرسی داخلی
۱۵۶	مستند دفاع از مندرجات گزارش حسابرسی داخلی
۱۵۶	ضبط و حفظ اطلاعات مربوط به رسیدگی‌های انجام‌شده
۱۵۶	راهنمایی و هدایت رسیدگی‌های آینده
۱۵۷	تهیه فرم‌ها و یادداشت‌های حسابرسی داخلی
۱۵۷	طرح‌ریزی فرم‌ها و یادداشت‌های حسابرسی داخلی
۱۶۰	فرم‌های تلفیقی حساب‌ها
۱۶۳	ثبت عملیات اصلاحی
۱۶۵	ثبت اصلاحات در دفاتر صاحب‌کار
۱۶۵	تفاوت بین اصلاح در مانده حساب‌ها و اصلاح در سرفصل حساب‌ها
۱۶۶	جدول‌های کمکی حسابرسی داخلی
۱۶۷	استفاده از فرم‌ها و یادداشت‌های حسابرسی داخلی برای تجزیه و تحلیل حساب‌ها

۱۶۹	فرم‌ها و یادداشت‌های مخصوص محاسبات ۳۴
۱۶۹	صورت‌های خلاصه
۱۷۱	گواهینامه امضاء شده توسط صاحب کار
۱۷۲	پرونده دائمی حسابرسی داخلی
۱۷۲	شماره گذاری و بایگانی فرم‌ها و یادداشت‌های حسابرسی داخلی
۱۷۳	ضوابط مربوط به تهیه فرم‌های و یادداشت‌های حسابرسی
۱۷۶	رهنمود برای حسابرسان داخلی
۱۷۶	نمونه گزارش حسابرسان داخلی
۱۷۷	نمونه گزارش ۲
۱۸۰	ارائه نظرهای حسابرس داخلی در گزارش
۱۸۱	چگونگی ارائه
۱۸۴	جایگاه سازمانی
۱۸۴	جایگاه حسابرسی داخلی
۱۸۵	استقلال حسابرس داخلی
۱۸۵	استقلال حسابرسی داخلی به اشکال زیر محقق می‌شود
۱۸۷	اصل بی طرفی
۱۸۸	روابط حسابرسی داخلی
۱۸۹	روابط سازمانی
۱۸۹	روابط با حسابرس مستقل
۱۹۱	حسابرسان مستقل در مقایسه با حسابرسان داخلی
۱۹۲	وجه تمایز حسابرسی داخلی و حسابرسی مستقل
۱۹۴	حسابرسی داخلی اثربخش چیست؟
۱۹۴	اصول کلی و اساسی متن کامل رهنمود حسابرسی داخلی
۱۹۵	رهنمودی برای حسابرسان داخلی
۱۹۸	سمت و سوی حسابرسی در چه چیز و چه زمان باید حسابرسی شود؟
۱۹۹	نقش خطر در تعیین سمت و سوی حسابرسی داخلی
۲۰۰	اندازه گیری خطر
۲۰۴	سؤالات فصل دوم

- ۲۱۳ سیستم کنترل داخلی
- ۲۱۶ تعریف کنترل داخلی:
- ۲۱۶ تغییر در مفهوم کنترل داخلی
- ۲۱۷ ضرورت وجود کنترل‌های داخلی
- ۲۱۸ کنترل‌های داخلی حسابداری و کنترل‌های داخلی اداری
- ۲۱۹ چرا سیستم کنترل داخلی سودمند است؟
- ۲۱۹ کنترل داخلی اداری
- ۲۲۰ کنترل‌های داخلی حسابداری
- ۲۲۰ تمیز بین کنترل‌های اداری و کنترل‌های حسابداری
- ۲۲۱ تفاوت بین کنترل داخلی اداری و کنترل داخلی مالی
- ۲۲۲ مسئولیت‌های حسابرس نسبت به انواع تلف کنترل داخلی
- ۲۲۳ احتیاج روزافزون به کنترل داخلی
- ۲۲۴ چرا سیستم کنترل داخلی با مؤسسات خدمات عمومی مرتبط است؟
- ۲۲۵ عناصر تشکیل‌دهنده سیستم کنترل داخلی اثربخش کدام است؟
- ۲۲۵ اگر سیستم کنترل داخلی اثربخش نباشد چه روی می‌دهد؟
- ۲۲۶ مسئولیت در مقابل دولت
- ۲۲۷ مسئولیت مدیران نسبت به افشاء حقایق
- ۲۲۷ محدودیت حسابرسی
- ۲۲۸ ابزار لازم برای استقرار کنترل‌های داخلی
- ۲۲۹ طرح سازمانی
- ۲۳۰ استقلال قسمت‌ها
- ۲۳۳ کنترل داخلی در مورد شعب
- ۲۳۵ سازمان حسابداری
- ۲۳۵ جدول حساب‌ها
- ۲۳۶ دستورالعمل مقررات و روش‌های حسابداری
- ۲۳۷ حسابداری در اختیار حسابداران موسسه گذارده شود
- ۲۳۷ طرح منطقی سازمان
- ۲۳۸ پیش‌بینی‌های مالی و بودجه
- ۲۳۹ کنترل به‌وسیله بودجه

۲۴۰	نمونه‌ای از سایر ابزارهای کنترل
۲۴۱	حسابرسی داخلی
۲۴۱	محدودیت‌های ذاتی کنترل‌های داخلی
۲۴۲	استفاده از سیستم حسابداری صنعتی
۲۴۳	رسیدگی به کنترل‌های داخلی به وسیله حسابرس مستقل
۲۴۳	انکای حسابرس به کنترل داخلی
۲۴۴	حدود رسیدگی کنترل داخلی به وسیله حسابرس
۲۴۵	گزارش حسابرس درباره ضعف کنترل داخلی
۲۴۵	ارزیابی سیستم کنترل داخلی توسط حسابرسان
۲۴۶	دومین استاندارد اجرایی عملیات
۲۴۶	مراحل ارزیابی سیستم‌های داخلی توسط حسابرسان
۲۴۷	روش‌های درج اطلاعات مربوط به کنترل‌های داخلی در کار برگ‌های حسابرسی
۲۴۷	پرسشنامه کنترل داخلی
۲۵۰	فرم پرسشنامه
۲۵۱	تشریح نحوه استفاده از پرسشنامه‌های کنترل داخلی
۲۵۴	روش‌های دیگر برای بررسی چگونگی سیستم کنترل داخلی
۲۵۹	محدودیت کنترل داخلی در جلوگیری از تخلفات
۲۶۰	کنترل‌های داخلی در شرکت‌های کوچک
۲۶۰	خطر کنترل
۲۶۱	برآورد اولیه از خطر کنترل
۲۶۲	برآورد نهایی خطر کنترل
۲۶۳	خطر ذاتی
۲۶۵	سیستم حسابداری
۲۶۶	محیط کنترلی
۲۶۶	استقرار محیط کنترلی
۲۶۶	طراحی کنترل‌های عمومی و خاص
۲۶۷	روش‌های کنترل
۲۶۷	انتخاب کنترل‌های معاملاتی
۲۶۷	پیوند کنترل‌های عمومی با کنترل‌های خاص
۲۶۸	روش‌های تکراری
۲۶۸	سطوح اختیار

۲۶۹	سطوح اختیارات حسابرسی داخلی
۲۶۹	سمت و سوی حسابرسی
۲۷۰	ساختار کنترل داخلی
۲۷۱	نقش هدف‌های مدیریت
۲۷۱	رابطه هدف‌های عملیاتی با سیستم کنترل داخلی
۲۷۲	ملاک‌های صرفه‌جویی در تعیین هدف‌های مدیریت و کنترل
۲۷۲	فزونی منافع بر مخارج
۲۷۳	هدف‌های کنترل داخلی
۲۷۴	رعایت سیاست، طرح‌ها، روش‌ها، قوانین و مقررات
۲۷۵	حفاظت از درایی‌ها
۲۷۵	اقتصاد و کارآمد بودن عملیات
۲۷۵	تحقق هدف‌های سازمانی مرتبط به عملیات برنامه‌ها
۲۷۶	انواع کنترل‌های داخلی
۲۷۸	محدودیت‌های ذاتی سیستم کنترل داخلی
۲۷۸	توصیف سیستم‌های کنترل داخلی
۲۷۹	گزارش درباره سیستم کنترل داخلی
۲۷۹	شیوه‌های کنترل داخلی
۲۸۰	کنترل‌های سازمانی
۲۸۰	هدف‌ها، اختیارات و مسئولیت‌ها
۲۸۱	ساختار سازمانی
۲۸۱	اختیار در تصمیم‌گیری
۲۸۱	شرح وظایف (شامل تفکیک وظایف مرتبط)
۲۸۲	کنترل‌های عملیاتی
۲۸۲	شیوه‌های هفت‌گانه کنترل عملیاتی
۲۸۳	سیستم‌های حسابداری و اطلاعاتی
۲۸۳	مستند کردن
۲۸۳	صدور و مجوز
۲۸۴	سیاست‌ها و روش‌ها
۲۸۴	نظم و ترتیب
۲۸۴	کنترل‌های مدیریت نیروی انسانی
۲۸۴	گزینش و استخدام افراد مناسب

۲۸۵	توجیه، آموزش و پیشرفت
۲۸۵	نظارت و سرپرستی
۲۸۵	بررسی عملکرد هر یک از کارکنان
۲۸۶	بررسی دوره‌ای
۲۸۶	بررسی عملیات و برنامه‌ها
۲۸۶	بررسی‌های کارشناسی برون‌سازمانی
۲۸۷	بررسی، پیشنهاد
۲۸۷	تسهیلات، تجهیزات
۲۸۷	نقاط کنترل
۲۸۸	کنترل داخلی صندوق بانک
۲۸۸	هدف از کنترل داخلی حساب صندوق و بانک
۲۸۹	کنترل‌های داخلی نام بر م‌وجودی‌ها و بهای تمام‌شده کالای فروخته‌شده
۲۸۹	اداره خرید
۲۸۹	اداره دریافت
۲۹۰	اداره انبارها
۲۹۰	تولید
۲۹۰	کالای فروش رفته
۲۹۱	آزمون محتوی در مورد معاملات مربوط به موجودی در بهای تمام‌شده کالای فروش رفته
۲۹۳	بررسی سیستم حسابداری صنعتی
۲۹۳	پرسشنامه کنترل‌های داخلی
۲۹۴	کار برگ حسابرسی
۲۹۴	برنامه حسابرسی
۲۹۴	کنترل‌های داخلی ناظر بر اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات
۲۹۵	کنترل‌های داخلی دارایی‌های نامشهود
۲۹۵	نکات هشداردهنده در مورد کنترل‌های داخلی
۲۹۵	زیرپاگذاری مدیریت
۲۹۶	دسترسی به دارایی‌ها
۲۹۶	شکل در برابر محتوی
۲۹۷	تضاد منافع
۲۹۷	بخش دوم
۲۹۷	کنترل‌های داخلی در سیستم‌های کامپیوتری

۲۹۸	کنترل‌های سازمان و وظایف
۲۹۸	کنترل‌های کاربردی در سیستم‌های کامپیوتری
۲۹۹	کنترل‌های اطلاعات ورودی
۳۰۱	کنترل‌های مرحله پردازش
۳۰۱	کنترل اطلاعات و گزارش‌های خروجی
۳۰۱	مستندات سیستم‌های کاربردی
۳۰۲	اثر مستندسازی سیستم‌ها بر حسابرسی
۳۰۴	سؤالات فصل دوم
۳۱۶	سؤالات بخش دوم

۳۱۹ فصل چهارم

۳۱۹ مرحله تدوین برنامه حسابرسی

۳۱۹	مقدمه
۳۲۰	تعریف
۳۲۱	اصطلاحات
۳۲۲	مزایای برنامه حسابرسی عملیاتی
۳۲۳	استانداردهای تدوین برنامه حسابرسی عملیاتی
۳۲۴	چه کسی برنامه حسابرسی را تدوین می‌کند؟
۳۲۵	مراحل تدوین برنامه حسابرسی
۳۲۵	روش‌های تدوین برنامه حسابرسی
۳۲۷	مقایسه حسابرسی مالی و حسابرسی عملیاتی
۳۲۸	دلایل انجام حسابرسی عملیاتی
۳۲۸	اجزاء
۳۲۸	دامنه حسابرسی
۳۳۱	اهداف عملیاتی مشخص
۳۳۵	مقاصد مشخص
۳۳۵	مزایا
۳۳۶	مراحل کار
۳۳۷	اقدامات حسابرسی عملیاتی

۳۳۸	بودجه
۳۳۹	بودجه حسابرسی عملیاتی
۳۴۳	بررسی های اولیه
۳۴۸	اجرای عملیات
۳۵۲	جلسات پیشرفت کار
۳۵۲	اهداف اصلی مرحله برنامه ریزی
۳۵۲	اطلاعات مورد نیاز
۳۵۲	منابع اطلاعات
۳۵۵	بررسی کنترل های، اداری و عملیاتی
۳۶۳	تجزیه و تحلیل صورت های مالی
۳۶۳	ابزار تجزیه و تحلیل صورت های مالی
۳۷۹	کاربرد نمودارها
۳۷۹	بررسی کنترل های اداری و عملیاتی
۳۸۰	کاربرد نمودارها
۳۸۱	شناسایی حوزه های بحرانی
۳۸۲	مرحله برنامه ریزی : شرکت نمونه
۴۱۱	صورت های مالی و گزارش حسابرسی
۴۱۱	مقدمه
۴۱۱	صورت های مالی و گزارش های حسابرسی
۴۱۳	حرفه حسابرسی
۴۱۳	هدف از ارائه گزارش حسابرسی
۴۱۴	ملاحظات کلی
۴۱۴	گزارش حسابرسی
۴۱۶	استانداردهای عمومی
۴۱۶	استانداردهای اجرای عملیات
۴۱۹	اصول فراگیر، اصول عملیاتی، اصول تفصیلی
۴۱۹	مقدمه
۴۲۰	استانداردهای حسابرسی
۴۲۱	پیوست
۴۲۵	انواع گزارش حسابرسی
۴۲۹	اعمال نفوذ و ایجاد محدودیت توسط صاحب کار

۴۳۰	عدم رسیدگی به حساب‌های شعب
۴۳۱	ابهام
۴۳۲	تأثیر ابهام بر ادامه فعالیت صاحب کار
۴۳۲	تأکید بر مطلب خاص
۴۳۳	صورت‌های مالی مقایسه‌ای
۴۳۳	گزارش تفصیلی
۴۳۳	اظهارنظر در جزئیات (موضوعی)
۴۳۵	مواردی که مانع از اظهارنظر مقبول می‌گردد
۴۳۷	تاریخ گزارش حسابرسی
۴۳۸	تاریخ گزارش حسابرسی از دیدگاه سازمان حسابرسی
۴۳۸	رویدادهای بعد از تاریخ ترازنامه
۴۳۸	رویدادهای غیر تعدیلی
۴۳۸	شناخت تفاوت رویدادهای تعدیلی و رویدادهای غیر تعدیلی
۴۳۹	روش‌های حسابرسی رویدادهای بعد از تاریخ ترازنامه
۴۴۰	گزارش درباره رعایت مفاد قراردادهای
۴۴۰	گزارش درباره صورت‌های مالی خلاصه‌شده
۴۴۱	گزارش حسابرس درباره صورت‌های مالی تهیه‌شده بر مبنای مقررات مالیات بر درآمد
۴۴۲	نمونه‌هایی از گزارش حسابرس درباره اقلام صورت‌های مالی
۴۴۳	جدول پاداش بهره‌وری کارکنان
۴۴۳	نمونه‌هایی از گزارش حسابرس درباره رعایت مفاد قراردادهای گزارش جداگانه
۴۴۵	مالی سالانه، نظر مقبول اظهارشده باشد.
۴۴۶	رویدادهای شناسایی‌شده پس از انتشار صورت‌های مالی
۴۴۶	استانداردهای حسابرسی بخش ۵۶
۴۴۷	اهمیت در حسابرسی
۴۴۸	مفهوم اهمیت در حسابرسی
۴۴۸	هدف این تحقیق
۴۴۹	نتایج تحقیق
۴۵۰	پیشنهادها
۴۵۱	استانداردهای حسابرسی بخش ۷۲
۴۵۶	روش‌های رسیدگی
۴۵۶	ارائه و افشا

۴۵۷	گزارش رسیدگی به اطلاعات مالی آتی
۴۵۸	مستندات حسابرسی
۴۵۹	ماهیت مستندات حسابرسی
۴۵۹	شکل، محتوا و میزان مستندات حسابرسی
۴۵۹	مستندسازی مشخصات اقلام خاص یا موضوعات مورد آزمون
۴۶۰	مستندسازی موارد انحراف از اصول بنیادی یا روش‌های اساسی
۴۶۰	مشخص کردن تهیه‌کننده و بررسی‌کننده
۴۶۱	تنظیم پرونده‌های نهایی حسابرسی
۴۶۱	سؤالات فصل پنجم

۴۶۹ فصل ششم

۴۶۹	نمونه‌گیری آماری و هدف‌های حسابرسی
۴۶۹	تعریف نمونه‌گیری
۴۷۰	هدف‌های حسابرسی
۴۷۰	فرآیند اساسی حسابرسی
۴۷۰	چه اشخاصی از نمونه‌گیری آماری استفاده می‌کنند؟
۴۷۱	مزایا و محدودیت‌ها
۴۷۱	روش‌های حسابرسی و نمونه‌گیری
۴۷۱	حسابرس داخلی، حسابرس دولتی و نمونه‌گیری
۴۷۲	روش‌های انتخاب نمونه
۴۷۲	نمونه‌گیری تصادفی غیر مقید
۴۷۳	نمونه‌گیری سیستماتیک
۴۷۴	نمونه‌گیری با ضریب احتمالی متناسب با اندازه
۴۷۸	واحد نمونه‌گیری و شکل ارائه
۴۷۹	تعداد نمونه‌ها
۴۷۹	توسعه استفاده از نمونه‌گیری آماری در حسابرسی
۴۸۰	هدف‌های آماری
۴۸۰	هدف برآورد
۴۸۱	هدف تصمیم‌گیری
۴۸۵	به‌کارگیری نمونه‌گیری آماری در حسابرسی

۴۸۶	اثربخشی برنامه‌ها
۴۸۷	طرح‌ریزی برنامه‌های حسابرسی
۴۸۷	تدوین استراتژی حسابرسی
۴۸۸	جامعه
۴۸۹	جامعه‌های دارای نرخ اشتباه زیاد
۴۹۰	نمونه‌گیری در حسابرسی
۴۹۰	طراحی نمونه
۴۹۱	جامعه
۴۹۱	طبقه‌بندی
۴۹۲	انتخاب اقلام بر اساس اهمیت
۴۹۲	اندازه نمونه
۴۹۲	انتخاب نمونه
۴۹۳	احتمال
۴۹۳	کنترل خطر حسابرسی
۴۹۶	احتمال خطر حسابرسی بیش از اندازه
۴۹۷	طراحی نمونه
۴۹۷	هدف حسابرسی
۴۹۸	واحد نمونه‌گیری و شکل ارائه
۴۹۸	موجودی‌ها
۴۹۹	احتمال خطر مجزا
۵۰۰	احتمال خطر حسابرسی بیش از اندازه
۵۰۱	طراحی نمونه
۵۰۱	تعریف صف
۵۰۱	احتمال خطر کلی
۵۰۳	متغیرها
۵۰۵	توزیع نرمال
۵۰۸	برآورد میانگین
۵۰۸	توزیع نمونه‌گیری
۵۱۰	طبقه‌بندی بر مبنای مبالغ ثبت‌شده
۵۱۱	تعداد طبقات
۵۱۱	حدود طبقات

۵۱۲	کارایی نسبی
۵۱۳	اجرا و ارزیابی آزمون‌ها
۵۱۴	اندازه آزمون رعایت
۵۱۴	ارزیابی آزمون‌های رعایت
۵۱۵	ارزیابی آزمون‌های محتوا
۵۱۸	اجرا و ارزیابی آزمون‌های رعایت و آزمون‌های مضاعف
۵۱۸	هدف‌ها
۵۱۹	اندازه نمونه
۵۲۰	روش‌های حسابرسی
۵۲۱	رهتموده‌های محبوب
۵۲۱	روش‌های تجدیدنظر
۵۲۱	فقدان اسناد
۵۲۲	عدم دریافت پاسخ تأییدیه
۵۲۳	زمان‌بندی
۵۲۴	منظور از اشتباه
۵۲۵	سؤالات فصل ششم

۵۲۹ فصل هفتم

۵۲۹	بخش اول
۵۲۹	کار برگ‌های حسابرسی
۵۲۹	نقش کار برگ‌های حسابرسی
۵۳۰	محرمانه بودن کار برگ‌های حسابرسی
۵۳۰	مالکیت فرم‌ها و کار برگ‌های حسابرسی
۵۳۰	کار برگ‌های حسابرسی و مسئولیت حساب‌رسان
۵۳۰	انواع کار برگ‌های حسابرسی
۵۳۱	سازمان کار برگ‌های حسابرسی
۵۳۲	کاربرد کار برگ‌های حسابرسی
۵۳۲	جنبه‌های مختلف کار برگ‌های حسابرسی
۵۳۳	شکل و محتوی
۵۳۵	مدیریت کار برگ‌ها

۵۳۵	بررسی کار برگ‌ها
۵۳۵	مالکیت و ایمنی کار برگ‌ها
۵۳۶	تهیه کار برگ
۵۳۷	نشانه‌های حسابرسی
۵۳۷	کامپیوتری کردن کار برگ‌ها
۵۳۸	کار برگ حسابرسی برای رسیدگی به ثبت‌ها
۵۳۸	کار برگ‌های حسابرسی موجودی‌های نقدی
۵۳۸	کار برگ‌های حسابرسی اسناد دریافتنی
۵۳۹	کار برگ حسابرسی سهام، اوراق قرضه و اسناد خزانه
۵۳۹	کار برگ‌های حسابرسی اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات
۵۳۹	کار برگ‌های حسابرسی دارایی‌های نامشهود
۵۴۰	بخش دوم
۵۴۰	شواهد حسابرسی
۵۴۰	سازمان حسابرسی
۵۴۱	استانداردهای حسابرسی
۵۴۲	مفهوم شواهد حسابرسی
۵۴۲	استانداردهای مربوط به شواهد حسابرسی
۵۴۳	ارزیابی کفایت شواهد حسابرسی
۵۴۳	شواهد حسابرسی کافی و مناسب
۵۴۴	شواهد قابل قبول
۵۴۵	استانداردهای حسابرسی
۵۴۶	شواهد مفید
۵۴۶	استفاده از ادعاهای مدیریت در کسب شواهد حسابرسی
۵۴۸	انواع شواهد حسابرسی
۵۴۸	طبقه‌بندی شواهد حسابرسی بر اساس منبع
۵۴۹	مسائل خاص در ارتباط با استفاده از منابع برون‌سازمانی
۵۵۰	کفایت شواهد حسابرسی
۵۵۱	قابلیت اتکای و اطمینان شواهد حسابرسی
۵۵۱	روش‌های کسب شواهد حسابرسی
۵۵۲	انواع شواهد حسابرسی
۵۵۵	شواهد مربوط به معاملات اشخاص وابسته

۵۶۰	انتخاب اقلام برای آزمون به منظور گردآوری شواهد حسابرسی
۵۶۱	انتخاب همه اقلام
۵۶۱	انتخاب اقلام خاص
۵۶۲	پیوست ۱
۵۶۴	پیوست ۲
۵۶۶	پیوست ۳
۵۶۷	تقلب و اشتباه و ویژگی‌های آن‌ها
۵۶۹	مسئولیت مدیریت
۵۷۰	مسئولیت حسابرس
۵۷۰	محدودیت‌های ذاتی حسابرسی
۵۷۲	تردید حرفه‌ای
۵۷۲	بحث‌های برنامه‌ریزی
۵۷۳	پرس‌و‌جو از مدیریت
۵۷۵	خطر حسابرسی
۵۷۶	خطر ذاتی و خطر کنترل
۵۷۹	روش‌های لازم در شرایط احتمال وجود تحریف
۵۸۰	بررسی ارتباط تحریف شناسایی شده با تقلب
۵۸۱	ارزیابی تحریف و اثر آن بر گزارش حسابرس
۵۸۱	مستندسازی
۵۸۱	تأییدیه مدیریت
۵۸۳	اطلاع‌رسانی
۵۸۴	مطلع نمودن مدیران اجرایی از تحریف‌های ناشی از اشتباه
۵۸۴	مطلع کردن مدیران اجرایی، هیئت‌مدیره و مجمع عمومی از تحریف‌های ناشی از تقلب
۵۸۵	مطلع کردن هیئت‌مدیره از نقاط ضعف با اهمیت در کنترل داخلی
۵۸۵	اطلاع به مقامات ذیصلاح قانونی و اجرایی
۵۸۶	عدم امکان تکمیل کار توسط حسابرس
۵۸۷	اطلاع‌رسانی به حسابرس جانشین
۵۸۸	پیوست ۱
۵۹۲	عوامل خطر تقلب مرتبط با تحریف‌های ناشی از سوءاستفاده از دارایی‌ها
۵۹۴	پیوست ۲
۵۹۴	ملاحظات کلی

۵۹۶	ملاحظات در سطح مانده حساب، گروه معاملات و ادعاهای مدیریت
۵۹۸	برخوردهای خاص - تحریف‌های ناشی از گزارشگری مالی متقلبانه
۵۹۹	اجرای روش‌های حسابرسی
۶۰۰	ماهیت و دلیل اشتباهات
۶۰۱	تعمیم اشتباهات
۶۰۲	ارزیابی نتایج نمونه
۶۰۳	طبقه‌بندی شواهد حسابرسی بر اساس روش‌های حسابرسی
۶۰۳	مصاحبه
۶۰۴	محاسبه بند (ب) واگردانی
۶۰۴	رسیدگی‌های تفصیلی
۶۰۵	مشاهده/بازرسی
۶۰۶	پیش (یا واریس)
۶۰۶	نمونه‌گیری آماری
۶۰۷	تأیید خواهی
۶۰۷	روش‌های تحلیلی
۶۰۸	مقایسه‌های دوره به دوره
۶۰۸	مقایسه بودجه با اطلاعات واقعی
۶۰۹	روابط بین حساب‌ها
۶۰۹	مقایسه با اطلاعات (یا متوسط) های صنعت
۶۰۹	مقایسه با اطلاعات مربوط به عملیات
۶۱۰	مقایسه با اطلاعات اقتصادی
۶۱۱	مقایسه با اطلاعات غیر مالی
۶۱۱	طبقه‌بندی شواهد حسابرسی بر اساس میزان متقاعدکنندگی
۶۱۳	طبقه‌بندی شواهد حسابرسی بر اساس مقررات قانونی
۶۱۵	پیامدهای آرای دادگاه‌ها
۶۱۶	عوامل مؤثر بر گزینش شواهد حسابرسی
۶۱۶	ضرورت تناسب ترکیب انواع شواهد
۶۱۶	اهمیت هدف‌های حسابرسی در گردآوری انواع شواهد
۶۱۷	عوامل خطر
۶۱۷	رعایت صرفه و صلاح در گزینش شواهد حسابرسی
۶۱۸	اهمیت

۶۱۸	هدف آر بررسی اهمیت در این بخش
۶۲۰	رابطه بین اهمیت و خطر حسابرسی
۶۲۱	ارزیابی اثر اشتباهات یا تحریف‌ها
۶۲۴	واریسی سوابق یا مدارک
۶۲۴	واریسی دارایی‌های مشهود
۶۲۵	
۶۲۶	پرس‌وجو
۶۲۶	استانداردهای حسابرسی
۶۲۹	ادعای - محمول تاییدخواهی برون سازمانی
۶۳۰	طراحی درخواست تأییدیه برون سازمانی
۶۳۱	استفاده از تأییدیه‌های مثبت و منفی
۶۳۲	درخواست‌های مدیریت
۶۳۳	ویژگی‌های پاسخ‌دهنده‌ان
۶۳۳	فرایند تاییدخواهی برون سازمانی
۶۳۴	عدم پاسخ به درخواست تأییدیه مثبت
۶۳۴	قابلیت اعتماد پاسخ‌های دریافتی
۶۳۵	دلایل و فراوانی مغایرت‌ها
۶۳۶	ارزیابی نتایج فرایند تاییدخواهی
۶۳۶	تاییدخواهی برون سازمانی پیش از پایان سال مالی
۶۳۸	سوالات فصل هفتم
۶۳۸	بخش اول

مقدمه

کلیات

هدف از انتشار این کتاب، سهیل درک مقاصد، روش کار و تشریح دامنه کاربرد استانداردهای حسابرسی است که توسط سازمان حسابرسی صادر شده است. اساسنامه قانونی سازمان حسابرسی، مصوب ۱۷ شهریور ۱۳۶۶، "تدوین اصول و ضوابط حسابداری و حسابرسی در ایران" را به عنوان بخشی از رسالت سازمان حسابرسی تعیین کرده است. سازمان حسابرسی در ایفای این رسالت، کمیته تدوین رهنمودهای حسابرسی را تشکیل داد تا رهنمودهای حسابرسی و خدمات مرتبط را تهیه و منتشر کند. کمیته مزبور در این مورد، رهنمودهای حسابرسی را بر مبنای استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و با در نظر گرفتن شرایط کشور، به عنوان پیش‌نویس استانداردهای حسابرسی تدوین و منتشر کرده است.

کمیته فنی سازمان حسابرسی، پیش‌نویس استانداردهای حسابرسی را پس از بررسی فوق‌الذکر در جلسات خود مطرح و با توجه به نظرات دریافتی در این مورد، استانداردهای حسابرسی را به عنوان بخشی از اصول و ضوابط حسابداری و حسابرسی منتشر کرده است.

حسابرس به فرد یا موسسه‌ای گفته می‌شود که مسئولیت نهایی حسابرسی صورت‌های مالی یا ارائه خدمات مرتبط را به عهده دارد. هدف از حسابرسی صورت‌های مالی، اظهارنظر نسبت به این موضوع است که آیا صورت‌های مالی بر اساس استانداردهای حسابداری تهیه شده است یا خیر. تا زمان تدوین و انتشار استانداردهای حسابداری توسط مراجع ذیصلاح در سازمان حسابرسی، رهنمودهای حسابداری مصوب مجمع

عمومی سازمان، لازم الاجرا در مورد صورت‌های مالی که شروع سال مالی آن‌ها اول فروردین‌ماه ۱۳۷۸ یا بعد از آن است، جایگزین استانداردهای حسابداری مزبور است.

تاریخچه حسابرسی:

پس از وقوع انقلاب صنعتی، ایجاد واحدهای صنعتی بزرگ و انجام پروژه‌هایی که مستلزم وجود سرمایه‌های کلان بود به‌طور محسوس ضروری به نظر می‌رسید، تأمین چنین سرمایه‌های کلانی مستلزم گردآوری و تجمع منابع و امکانات مالی انبوه تعداد بسیار زیادی از سرمایه‌گذاران بود. اساس نیاز به چنین سرمایه‌هایی منجر به شکل‌گیری و تأمین شرکت‌هایی به نام سرمایه‌های آن‌ها با تجهیز و جمع‌آوری سرمایه‌های کوچک انبوه سرمایه‌گذاران تأمین گردید و نتیجه مخاطرات سرمایه‌گذاری نیز به نسبت سرمایه هر یک از سرمایه‌گذاران تقسیم شد. تأسیس این شرکت‌ها به تدریج در قالب تأسیس شرکت‌هایی که امروزه تحت عنوان شرکت‌های سهامی عام شناخته می‌شوند شکل گرفت و نحوه اداره آن‌ها از طریق وضع قوانین و مقررات توسط دولت‌ها مشخص گردید.

با توجه به وجود تعداد زیادی از سرمایه‌گذاران در این گونه شرکت‌ها، امکان دخالت مستقیم صاحبان سرمایه در اداره شرکت‌ها وجود نداشت. لذا برای اداره امور آن‌ها افرادی تحت عنوان هیئت‌مدیره که منتخب سرمایه‌گذاران بودند تعیین شدند. بدین ترتیب صاحبان سرمایه فقط سیاست‌ها و خط‌مشی استراتژیک و کلان را مشخص و سایر تصمیم‌گیری‌ها و اداره امور به هیئت‌مدیره‌ها واگذار شد و به تدریج جدایی مالکیت از مدیریت عملی گردید. با تفکیک مالکیت از مدیریت، صاحبان سرمایه برای حفظ منابع خود در برابر تقلب احتمالی مدیریت و کارکنان نیاز روزافزونی را به حسابرسی احساس نمودند. سایر استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی واحدهای اقتصادی نیز به منظور حصول اطمینان از صحت اطلاعات ارائه‌شده به استفاده از خدمات حساب‌برسان روی آوردند. هدف اصلی در حسابرسی در سال‌های قبل از ۱۹۰۰ میلادی کشف تقلب بود.

لکن به تدریج در نیمه اول قرن بیستم و بین سال‌های ۱۹۳۳ تا ۱۹۷۳ هدف حسابرسی از کشف تقلب دور شد و به‌سوی تعیین مطلوبیت ارائه صورت‌های مالی از طریق انجام سند

رسی‌های نمونه‌ای با توجه به تجربه و قضاوت حرفه‌ای حساب‌رسان سوق یافت و به تدریج بعد از سال ۱۹۷۳ تا ۱۹۸۸ همان هدف از طریق انجام حسابرسی‌های محتوایی با رویکرد اتکا به سیستم کنترل‌های داخلی ادامه یافت. بعد از سال ۱۹۸۸ تاکنون نیز خدمات حسابرسی باهدف تعیین مطلوبیت یا عدم مطلوبیت صورت‌های مالی در ارائه وضعیت مالی، نتایج عملکرد و گردش وجوه نقد واحدهای اقتصادی از طریق آزمون‌ها محتوا بر مبنای مدل ریسک ادامه داشته است. این تغییر هدف به خاطر پاسخگویی به نیاز میلیون‌ها نفر سرمایه‌دار و استفاده‌کنندگان دیگر از اطلاعات مالی بود. اطلاعات مالی حسابرسی شده دیگرانها توسط سرمایه‌گذاران و بانک‌ها استفاده نمی‌شد و طیف وسیعی از استفاده‌کنندگان را در بر می‌گرفت.

اولین مورد اشاره به حسابرسی در قوانین ایران قانون تجارت مصوب سال ۱۳۱۱ است که طی آن مقرر گردیده که مجمع عمومی هر شرکت سهامی یک یا چند بازرس (مفتش) را از بین صاحبان سهام یا از خارج انتخاب کند با رسیدگی به حساب‌ها و اسناد و مدارک شرکت درباره اوضاع عمومی شرکت، ترازنامه و سود و زیان آن به مجمع عمومی عادی سالیانه گزارش دهد. لیکن بازرسانی که توسط جامع عمومی شرکت‌های سهامی انتخاب می‌شدند حسابرسی را به صورت متعارف انجام نمی‌دادند تا این که در قانون مالیات‌های سال ۱۳۲۸ استفاده از خدمات حسابداران خبره برای انجام حسابرسی مالیاتی پیش‌بینی و مقرر شد وقتی که انجمن محاسبین قسم‌خورده در ایران تشکیل گیرد، وزارت دارایی نتیجه حسابرسی محاسبین قسم‌خورده را در مورد حساب‌های بازرگانان به شرکت‌ها بپذیرد و بر اساس آن برگ تشخیص مالیاتی صادر شود. ولی اقدام عملی قابل‌توجهی در تشکیل و ایجاد یک مرجع حرفه‌ای حسابداری به عمل نیامد.

در قانون مالیاتی سال ۱۳۳۵ این مورد مجدداً تکرار و در اجرای آن، آئین‌نامه مربوط در سال ۱۳۴۰ تهیه و به تصویب وزیر دارایی وقت رسید. اساسنامه انجمن محاسبین قسم‌خورده نیز در سال ۱۳۴۲ تهیه و تصویب شد که در آن علاوه بر درج مقررات مربوط به ارکان انجمن، تدوین اصول حسابداری و حسابرسی و موازین حرفه‌ای و اخلاقی حسابداران عضو انجمن نیز پیش‌بینی شد.

با این حال این انجمن فعالیت مؤثری نداشته و نهایتاً با تصویب قانون مالیات‌های سال ۱۳۴۵ جایگاه قانونی انجمن محاسبین قسم‌خورده فرو ریخت و این بار در قانون مالیات‌ها ایجاد قانون حسابداران رسمی به منظور تعیین و معرفی حسابداران رسمی و بالا بردن سطح معلومات حسابداری و تهیه زمینه مساعد برای تدوین و نظارت در اجرای موازین حرفه پیش‌بینی شد. آئین‌نامه مربوط به نحوه انتخاب حسابداران رسمی در سال ۱۳۴۶ و اساسنامه قانون سال ۱۳۵۱ به تصویب رسید و حسابداران رسمی رسیدگی به دفاتر حساب و مرور و ریان و ترازنامه مؤدیان را از دیدگاه مالیاتی در موارد ارجاعی به عهده گرفتند. هم‌زمان با انضمام این اقدامات و ایجاد نظام حرفه‌ای حسابداری جهت استفاده از خدمات حسابداران رسمی و متناسب با امر حسابرسی مالیاتی، اصلاحیه قانون تجارت مصوب سال ۱۳۴۷ نیز شرکت‌های سهامی عام را مکلف به انجام حسابرسی توسط حسابداران رسمی نمود. به این ترتیب، موضوع حسابرسی شرکت‌های سهامی عام در قانون تجارت نیز مصوب گردید.

اما انجام وظایف حسابرسی و بازرسی انجمن مجزا و تفکیک‌پذیر تصور می‌شد. به هر حال از آنجاکه انجام حسابرسی پیش‌بینی‌شده در اصلاحیه قانون تجارت به عهده حسابداران رسمی موضوع قانون مالیات‌ها محول گردیده بود، در اغلب شرکت‌های سهامی اغلبی از حسابداران رسمی به عنوان بازرس قانونی انتخاب و وظایف به ظاهر جداگانه بازرسی و حسابرسی را توأم انجام می‌دادند ولی غالباً دو گزارش جداگانه حسابرسی و بازرس قانونی به مجمع عمومی ارائه می‌شد.

در سال ۱۳۵۰ با توجه به افزایش تعداد شرکت‌ها و مؤسسات اعتباری دولتی، شرکت سهامی حسابرسی که سهام آن تماماً متعلق به دولت بود جهت انجام خدمات حسابرسی شرکت‌های تابعه وزارت آب و برق تشکیل شد و به تدریج حسابرسی تمام شرکت‌های دولتی به آن واگذار شد.

در سال‌های ۱۳۴۵ تا ۱۳۵۷ قوانین دیگری نیز به حسابرسی و مؤسسات حسابرسی اشاره و حسابرسی را الزامی دانسته بودند. از جمله مقررات بورس اوراق بهادار که سهام شرکت‌هایی را قابل پذیرش در سازمان بورس اوراق بهادار می‌دانست که حساب‌های آن‌ها توسط مؤسسات حسابرسی قابل قبول هیئت پذیرش بورس حسابرسی شده باشد.